

VÄRT ATT VETA OM...

Sexuella övergrepp

VÄRT ATT VETA:

Våld mot barn förekommer i alla delar av samhället. Alla som arbetar med barn ska känna sig trygga i sin yrkeskunskap för att kunna upptäcka, bemöta och agera. Du kan göra skillnad och medverka till att alla barn får en uppväxt fri från våld.

VET DU ATT...

- Sexuella övergrepp kan bland annat innebära att ett barn manipuleras till olika sexuella handlingar, exempelvis till att tvingas ta på en annan persons könsorgan eller visa sin egen kropp, smygittas, våldtas eller utsätts för sexuell exploatering.
- Sexuella handlingar med barn är alltid ett brott. Exempel på sexualbrott är våldtäkt mot barn, sexuellt tvång, sexuellt ofredande eller köp av sexuell handling av barn. Även att försöka få kontakt med ett barn i sexuellt syfte, dvs. grooming, är ett brott i Sverige.
- Sexuella övergrepp sker både offline och online, vid ett eller upprepade tillfällen.
- Frivilligt sex mellan ungdomar (15–18 år) är inte brottsligt, men den som har samlag med någon som inte deltar av fri vilja kan sedan den 1 juli 2018 dömas för våldtäkt enligt samtyckeslagen.
- Den som genomför ett samlag eller en annan sexuell handling med ett barn under 18 år och otillbörligt utnyttjar att barnet på grund av t.ex. psykisk ohälsa, funktionsnedsättning eller gärningsmannens auktoritet har en nedsatt förmåga att värna sin sexuella integritet ska kunna dömas för våldtäkt mot barn och sexuellt övergrepp mot barn.
- I en svensk forskningsrapport från 2022 uppger var fjärde tillfrågad elev att de utsatts för ett sexuellt övergrepp någon gång under uppväxten och var tionde elev hade utsatts för penetrerande övergrepp.
- Det är vanligare att flickor än pojkar utsätts.
- Det är vanligast att äldre barn utsätts för sexuella övergrepp av någon jämnårig medan yngre barn oftast utsätts av någon i barnets nära omgivning eller familj.

- Både män och kvinnor inklusive minderåriga barn begår sexuella övergrepp.
- Symtomen efter sexuella övergrepp varierar. Några av de vanligaste är oro, ångest, sämnsvårigheter, nedstämdhet, tillbakadragenhet, självskadebeteende samt suicidtankar. I vissa fall kan övergreppen leda till posttraumatisk stress.

TÄNK PÅ ATT...

- Ett barn som utsatts för sexuella övergrepp kan ha svårt att berätta vad de varit med om på grund av skam, skuld, förvirring och osäkerhet kring ansvar eller om det är något brottsligt.
- Barn som utsatts för övergrepp berättar oftast för en kompis men få barn berättar om övergreppen för yrkesverksamma inom myndigheter.
- Om det skett ett sexuellt övergrepp måste flera åtgärder vidtas. Polisförhör, läkarundersökning, skyddsbedömning, krisstöd m.m. kan samordnas på barnahus eller inom socialtjänsten.
- Föräldrar behöver ofta stöd när övergrepp avslöjas. Om förövaren är en familjemedlem kan krisreaktionerna bli extra påfrestande.

VAD SKA DU GÖRA?

- Fråga barn och ge dem möjlighet att berätta och påverka sin situation.
- Gör en orosanmälan till socialtjänsten om du misstänker eller får kännedom om att barn far illa. Vid misstanke om brott kan en polisanmälan göras. När du gör en orosanmälan eller polisanmälan behöver du inte med säkerhet veta exakt vad som har hänt. Det är socialtjänstens respektive polisens uppgift att utreda detta.
- Vid uppenbar fara för barnet ring 112.
- Se till att ha välfungerande rutiner i verksamheten för bemötande, anmälan och samverkan och säkerställ att du har aktuell och tillräcklig kunskap och kompetens.

HÄR KAN DU LÄSA MER:

- www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/kunskapsstod/2018-11-14-bilaga1.pdfwww.dagsattprataom.se
- www.dagsattprataom.se
- www.jagvillveta.se

Fördjupning och referenser till texten och mer information om sexuella övergrepp finns på www.barnafrid.se/basprogram.

